

Jouw rechten op werk & de vakbond

Lesplan voor docenten (alle niveau's)

Korte omschrijving

In deze les kunnen de leerlingen kennis maken met de vakbond en leren over de rechten die ze hebben op de werkvloer. De les bestaat uit een korte presentatie met een quiz, gevolgd door een individuele opdracht.

Doelgroep

Bovenbouw vmbo, havo, vwo. Vooral geschikt voor klassen waarin veel leerlingen een bijbaantje hebben.

Kader

Deze les kan onafhankelijk gegeven worden, bijvoorbeeld bij de mentorles of in het kader van de relevante onderwerpen bij maatschappijleer of geschiedenis.

Leerdoelen

Aan het eind van deze les:

- Weet de leerling wat een vakbond is en de geschiedenis van de vakbeweging in grote lijnen
- Kent de leerling enkele van diens rechten op de werkvloer
- Kan de leerling stap voor stap omgaan met een situatie waarin diens arbeidsrecht wordt geschonden

Benodigheden

- PowerPoint
- Beamer of digitaal schoolbord
- Presentatie "Jouw rechten op werk & de vakbond"
- Werkblad "Je recht krijgen" als pdf of op papier (1 per leerling)
 - Werkblad beschikbaar gedifferentieerd naar niveau (vmbo/havo/vwo)
- Antwoordmodel bij opdracht "Je recht krijgen"

Duur

50-120 minuten, afhankelijk van de hoeveelheid klassikale discussie er door de docent gewenst wordt.

Instructies bij presentatie

De presentatie bestaat uit drie onderdelen:

1. **Een korte rondvraag bij de leerlingen.** Wie heeft er al een bijbaan? Is het leuk werk? Is het zwaar? Vind je je baas aardig en waarom? Het doel is dat dat je weet voor welke leerlingen de dingen die ze leren nu al concreet relevant zijn, en voor welke leerlingen het nog theoretisch en in de toekomst is. Ook moet het gesprek over werk een beetje loskomen. Besteed hier niet meer dan enkele minuten aan.
2. **Een activerende quiz.** Het doel hierbij is activeren en nieuwsgierigheid opwekken bij de leerlingen. De vragen kunnen één voor één worden gesteld; de leerlingen kunnen met handopsteken aangeven wat ze denken, of het antwoord opschrijven. Door verder te klikken in de presentatie wordt het goede antwoord automatisch aan de klas laten zien. Het is hier niet nodig uitgebreide uitleg te geven over de antwoorden; die komt later. Een minimale uitleg staat in de onderwatertekst.
3. **Een inhoudelijke presentatie** over de vakbond en over het behalen van je rechten op je werk. Er staat in de onderwatertekst een toelichting bij elke slide met het begeleidende verhaal. De eerste vijf slides, “naar werk in 1900”, “de vakbond”, “de staking” en “de CAO” en de CAO-piramide gaan over de geschiedenis van de vakbeweging, wat een vakbond is, wat een staking is, wat een collectieve arbeidsovereenkomst is, en de verhouding tussen cao, wet en contract. De laatste twee slides, “je hebt inmiddels rechten” en “krijg je niet waar je recht op hebt?” gaan over de rechten die leerlingen nu al hebben op hun werk, en wat ze moeten doen als die toch worden geschonden. Daarmee zijn het concreet heel belangrijke slides, waar even stil bij kan worden gestaan. Ook dienen ze als opmaat naar de opdracht “Je recht krijgen”. De antwoorden voor die opdracht staan grotendeels uitgelegd in deze slides.

Instructies bij opdracht

In de opdracht “je recht krijgen” gaan de leerlingen individueel aan de slag met een fictionele situatie waarin hun rechten op werk worden geschonden. In een kort verhaal wordt uitgelegd dat ze enige tijd niet kunnen werken door een fietsongeluk, maar dat ze niet worden doorbetaald door hun werkgever. In opdrachten 1 t/m 5 gaan de leerlingen stap voor stap om met dit probleem, in dezelfde volgorde waarin dit verstandig is als er een incident is op hun werkplek. Opdracht 6 is een reflectieopdracht waarin de leerling reflecteren of ze zelf al een incident hebben meegemaakt op hun werkplek.

De opdrachten zijn beschikbaar gedifferentieerd naar niveau.

Opdracht 1 gaat om het ontdekken van hun rechten, om zo bewijs te hebben tegenover de werkgever. De leerling leert om informatie over de gegeven werksituatie te verzamelen en aan de hand daarvan de claim te onderbouwen. Let op! Hier is ook informatie uit de introductie nodig.

Opdracht 2 leert de leerling over het belang van het tonen van bewijs.

Opdracht 3 leert de leerling op een respectvolle manier de werkgever te bejegenen in een brief. Hierbij krijgt deze twee voorbeelden, één te zwak en één te... sterk. Het is belangrijk dat de leerling begrijpt om de werkgever wel op een duidelijke manier aan te schrijven, waarbij verwezen wordt

naar de juiste teksten. Het eindproduct zal dan ook een synthese van de beide voorbeeldbrieven omhelzen.

Opdracht 4 illustreert het belang van het collectief aankaarten van problemen, en laat de leerling nadenken over de manier waarop je met je collega's in gesprek kunt over arbeidsconflicten.

Opdracht 5 laat zien dat je er als groep werknemers niet alleen voor staat. De vakbond is een belangrijke maatschappelijke actor die werknemers ondersteunt bij het halen van het recht op de werkvloer.

Opdracht 6 laat leerlingen reflecteren op een situatie die ze misschien zelf hebben meegemaakt. Deze opdracht bedoeld om het vakbondswerk uit de abstractie te tillen en laten slaan op de directe belevingswereld van de leerlingen zelf. Daarom is het ook goed om op een open manier met de leerlingen te praten over deze opdracht.

Na afloop kan het antwoord collectief of individueel worden nagekeken aan de hand van de geleverde antwoordmodellen.

Lesindeling - voorbeeld

Tijd	Duur	Activiteit	Toelichting
0:00	2 min	Lesstart	
0:02	4 min	Rondvraag naar baantjes	Activeren, gesprek loskrijgen.
0:06	5 min	Quiz	Laten antwoorden via handopsteken.
0:11	14 min	Presentatie	Toelichting in onderwatertekst.
0:25	15 min	Opdracht	Individueel werk; vragen beantwoorden.
0:40	10 min	Klassikaal nakijken	